

Effekter av striktare utvärdering av arbetssökandes aktivitetsrapporter

Lovisa Rambjer
Arne Uhlendorff
Johan Vikström

Effekter av striktare utvärdering av arbetssökandes aktivitetsrapporter^a

av

Lovisa Rambjer^b, Arne Uhlendorff^c och Johan Vikström^d

2026-10-19

Sammanfattning

Krav på aktivt jobbsökande och uppföljning av dessa krav är centrala delar av arbetslöshetsförsäkringen. Denna rapport undersöker effekter av striktare uppföljning, genom att studera vad som händer när arbetssökandes aktivitetsrapporter granskas av striktare handläggare. Resultaten visar att striktare granskning ökar sannolikheten att aktivitetsrapporten underkänns, vilket leder till fler kontakter med den arbetssökande och ökad risk för sanktion i ersättningen. Det leder till att de arbetssökande söker fler jobb och kommer snabbare i arbete. Arbetsinkomsterna ökar och vi finner inga tecken på minskad jobb kvalitet såsom lägre löner. För personer med goda möjligheter att hitta ett jobb och för personer från branscher med hög sysselsättningstillväxt är effekterna störst på kort sikt. För personer med svagare arbetsmarknadsanknytning och för personer från branscher med låg sysselsättningstillväxt uppstår effekterna senare, men är mer ihållande.

^a Rapporten är en sammanfattning av den engelska forskningsuppsatsen Rambjer m.fl. (2026). Vi är tacksamma för värdefulla synpunkter och förslag från Georg Graetz, Simon Ek, Peter Fredriksson, Marie-Pascale Grimon, Peter Hull, Nadine Ketel, Jeremias Klauui, Jon Piqueras, Roland Rathelot, Olof Rosenqvist, Amelie Schiprowski, Johannes Schmieder, Martin Söderström, Jan Stuhler och Ludo Visschers, samt för kommentarer från deltagare vid seminarier på CREST, IFAU, Bonn University och Universidad Carlos III de Madrid samt vid den svenska nationella konferensen i nationalekonomi, CGDE:s doktorandworkshop och SOLE-konferensen 2026.

^b lovisa.rambjer@ifau.uu.se, IFAU och Uppsala Center for Labor Studies.

^c arne.uhlendorff@ensae.fr, CREST-Paris, CNRS, IPParis, IAB Nuremberg.

^d johan.vikstrom@ifau.uu.se, IFAU, Uppsala universitet och Uppsala Center for Labor Studies.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Institutionell bakgrund.....	6
2.1	Aktivitetsrapporter och krav på aktivt jobbsökande.....	6
2.2	Hur granskas aktivitetsrapporterna?	7
2.3	Granskningsprocessen från rapport till sanktion	7
3	Data och urval.....	9
4	Hur studerar vi effekterna av en underkänd rapport?	10
5	Effekter på de olika stegen i granskningsprocessen	11
5.1	Antal sökta jobb och andel underkända rapporter	11
5.2	Effekter på hela kontrollkedjan	13
6	Sysselsättningseffekter av utökad kontroll	14
6.1	Jobbchanser	14
6.2	Hur påverkas antalet sökta jobb och jobb kvalitet?	16
6.3	Deltagande i program och möten med en arbetsförmedlare	19
7	Lokal arbetsmarknad och närhet till arbetsmarknaden påverkar effekterna av kontroll.....	20
7.1	Närhet till arbetsmarknaden.....	20
7.2	Arbetsmarknadsförhållanden	21
8	Slutsatser.....	22
	Referenser	24

1 Inledning

Krav på aktivt jobbsökande och uppföljning av att dessa krav följs är centrala delar av arbetslöshetsförsäkringen. En bakomliggande tanke är att motverka faktorer som kan göra att arbetslösa, av olika skäl, söker arbete mindre aktivt än vad de annars skulle göra. Kontroll kan exempelvis motverka svaga ekonomiska incitament att snabbt hitta ett nytt jobb som kan uppstå i ett generöst ersättnings-system. På så sätt kan kontroll bidra till att möjliggöra en relativt generös arbetslöshetsförsäkring, som ger arbetslösa möjlighet att upprätthålla en rimlig konsumtionsnivå under arbetslösheten. En sådan konsumtionsutjämning kan i sin tur bidra till högre välfärd.

Samtidigt kan kontroll och sökkrav ha negativa konsekvenser. De kan exempelvis leda till att arbetslösa accepterar jobb med lägre kvalitet. De kan också påverka hur arbetssökande söker jobb, genom att styra sökandet mot formella och lätt dokumenterbara aktiviteter, såsom inskickade jobbsökningar, snarare än mer informella sökanaler, exempelvis nätverkande och kontaktbyggande. Sådana informella sökstrategier kan i vissa fall vara viktiga för möjligheten att hitta ett bra jobb på längre sikt. Effekterna av kontroll kan dessutom skilja sig mellan olika grupper och bero på situationen på arbetsmarknaden.

Denna rapport undersöker därför flera frågor som rör krav och kontroll inom den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Vi fokuserar på granskningen av så kallade aktivitetsrapporter som arbetssökande varje månad måste lämna in till Arbetsförmedlingen. I rapporterna ska den arbetssökande redovisa de jobbsökaraktiviteter som genomförts under den föregående månaden, exempelvis sökta jobb, anställningsintervjuer och besök på arbetsplatser. Om en aktivitetsrapport inte lämnas in, eller om Arbetsförmedlingens granskning visar att den arbetssökande inte har sökt arbete tillräckligt aktivt, kan det leda till en sanktion i form av en varning eller indragen ersättning under en viss period.

Vi studerar perioden 2014–2017. En avgörande anledning är att aktivitetsrapporterna under de första fyra månaderna av arbetslösheten då granskades av handläggare vid ett mindre antal centrala arbetsförmedlingskontor. På dessa kontor var tilldelningen av rapporter i praktiken närmast slumpmässig. Handläggarna tog rapporter från toppen av en gemensam lista och hade ingen information om vare sig rapportens innehåll eller den arbetssökande innan de valde en rapport för granskning. Detta är viktigt eftersom handläggare, precis som inom många andra verksamheter, skiljer sig åt i hur de tillämpar reglerna. Vissa handläggare är mer strikta i sin bedömning av om kravet på aktivt jobbsökande är uppfyllt, medan andra är mer tillåtande. En arbetssökande som råkar få en mer strikt handläggare löper därför större risk att få sin aktivitetsrapport

underkänd. Samtidigt hade handläggarna vid de centrala kontoren ingen annan kontakt med de arbetssökande. Den löpande kontakten, stödet i jobbsökandet, rådgivningen och anvisningarna till arbetsmarknadspolitiska program sköttes i stället av handläggare vid lokala arbetsförmedlingskontor.

Detta arbetssätt hos Arbetsförmedlingen gör att vi kan använda variationen i de centrala handläggarnas strikthet för att undersöka effekterna av en striktare tillämpning av arbetslöshetsförsäkringens krav. Metoden är en så kallad *leniency design*, även benämnd *judge design* eller *examiner design* (Chyn m.fl., 2025; Goldsmith-Pinkham m.fl., 2026). Vi studerar hur en striktare granskning påverkar möjligheten att få ett jobb, antalet sökta jobb och kvaliteten på de jobb som de arbetslösa får. Vi undersöker också om effekterna skiljer sig beroende på de arbetssökandes anknytning till arbetsmarknaden och på om de tidigare arbetat i växande eller krympande branscher.

Inledningsvis visar vi att den som får en handläggare som är striktare i sin tillämpning av arbetslöshetsförsäkringens krav löper en tydligt större risk att få sin aktivitetsrapport underkänd. Eftersom det är relativt ovanligt att rapporter underkänns innebär en striktare handläggare – och den ökade risken för ett underkännande – sannolikt att den arbetssökande upplever en kraftig skärpning av kontrollen. Ett underkännande sätter i sin tur i gång en hel kontrollkedja: fler överträdelse registreras, fler underrättelser skickas till a-kassorna och fler sanktioner i form av en varning eller nedsatt ersättning under en viss tid. Den striktare kontrollen leder också till att fler lämnar arbetslösheten och kommer i arbete.

Vi undersöker därefter vad som kan ligga bakom dessa effekter. För det första hittar vi inga tecken på att den snabbare övergången till arbete sker på bekostnad av jobbets kvalitet. Vi ser inga negativa effekter på vare sig lönen i det första jobbet eller inkomsterna på längre sikt. För det andra söker de som får en striktare handläggare fler jobb. Ökningen syns redan efter bedömningen av den första aktivitetsrapporten och finns kvar flera månader senare. För det tredje leder en striktare bedömning också till mer kontakt med Arbetsförmedlingen. De arbetssökande får fler telefonsamtal och har fler fysiska möten med sina lokala handläggare. Det hänger samman med hur kontrollsystemet är utformat: när en aktivitetsrapport underkänns följer Arbetsförmedlingen upp detta genom ytterligare kontakt med den arbetssökande. En striktare granskning innebär därför inte bara en större risk för sanktioner, utan också mer kontakt och uppföljning från Arbetsförmedlingen. Denna uppföljning kan i sig bidra till att fler kommer i arbete.

Effekterna av striktare bedömning ser dock olika ut för olika grupper av arbetssökande. På kort sikt är effekten på övergången till arbete större bland

personer som har relativt goda möjligheter att hitta ett jobb. För personer med svagare arbetsmarknadsutsikter är effekten mindre till en början, men håller i sig under längre tid. Striktare kontroll tycks alltså kunna få personer med starkare arbetsmarknadsanknytning tillbaka i arbete snabbare, samtidigt som effekterna blir mer långvariga för personer som har svårare att hitta ett nytt jobb.

Även arbetsmarknadsläget spelar roll. För personer som tidigare arbetat i branscher med hög sysselsättningsstillväxt ökar övergången till arbete framför allt på kort sikt, medan effekten avtar med tiden. För personer som kommer från branscher med svag tillväxt är effekterna däremot mer långvariga. Resultaten tyder därför på att striktare kontroll kan vara särskilt viktig för att motverka långvarig arbetslöshet bland personer som kommer från branscher där efterfrågan på arbetskraft är svag. Mönstret verkar inte bero på att striktare kontroll får fler att byta bransch, utan snarare på att de arbetssökande söker fler jobb under en längre tid.

Vår studie knyter an till flera tidigare svenska och internationella studier om sökkrav, kontroll och sanktioner inom arbetslöshetsförsäkringen. Ett återkommande resultat är att krav på aktivt arbetssökande kan bidra till att förkorta tiden i arbetslöshet (Arni och Schiprowski, 2019; Bolhaar m.fl., 2019; Chan m.fl., 2024; Johnson och Klepinger, 1994). Flera studier visar också att skärpt kontroll minskar tiden med arbetslöshetsersättning eller ökar övergången till arbete, även om effekterna ibland är begränsade till vissa grupper (Ashenfelter m.fl., 2005; Micklewright och Nagy, 2010; McVicar, 2008, 2010; Petrongolo, 2009; Cockx och Dejemeppe, 2012). Van den Berg och van der Klaauw (2006) finner däremot ingen effekt på övergången till arbete. En möjlig förklaring är att kontrollen får arbetslösa att ersätta informellt jobbsökande med formella sökaktiviteter som är lättare att redovisa. Närliggande forskning visar också att sanktioner ökar övergången till arbete, men i vissa fall till priset av lägre jobb-kvalitet (Abbring m.fl., 2005; Lalive m.fl., 2005; Arni m.fl., 2013; van den Berg och Vikström, 2014).

En annan del av forskningen undersöker handläggarnas betydelse för arbetslösas möjligheter att komma i arbete. Flera studier visar att handläggare har en betydande påverkan på arbetssökandes arbetsmarknadsutfall (Schiprowski, 2020; Cederlöf m.fl., 2026; Hovelin och Villedieu, 2026). Närliggande studier undersöker specifika insatser: krav på fler jobbansökningar kan förkorta arbetslöshetstiden (Arni och Schiprowski, 2019), medan utbildnings- och omskolningsinsatser kan förbättra möjligheterna att komma i arbete (Humlum m.fl., 2025; Hyman, 2018).

Vår studie bidrar till dessa båda forskningsområden genom att undersöka betydelsen av hur strikt handläggare tillämpar reglerna för aktivt jobbsökande.

Vi undersöker hur en striktare kontroll påverkar både de arbetssökandes beteende och deras möjligheter att komma i arbete.

Resterande del av rapporten är upplagd på följande sätt. I avsnitt 2 beskriver vi hur arbetslöshetsförsäkringen och kontrollen av aktivitetsrapporter fungerar. I avsnitt 3 presenterar vi data och urval. Avsnitt 4 beskriver vår empiriska metod och de antaganden som metoden bygger på. I avsnitt 5 och 6 presenterar vi huvudresultaten och i avsnitt 7 undersöker vi om effekterna skiljer sig mellan olika grupper av arbetssökande. Avsnitt 8 sammanfattar resultaten och avslutar rapporten.

2 Institutionell bakgrund

Detta avsnitt beskriver arbetslöshetsförsäkringen med fokus på reglerna för kontroll av aktivt jobbsökande och sanktioner under observationsperioden 2014–2017. För att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning måste en arbetssökande uppfylla flera villkor. För det första måste personen vid arbetslöshetens början ha varit medlem i en arbetslöshetskassa och betalat avgifter i minst 12 månader. För det andra måste personen ha arbetat minst sex av de föregående tolv månaderna. För det tredje måste personen vara inskriven hos Arbetsförmedlingen och kunna och vilja arbeta minst tre timmar per dag och minst 17 timmar per vecka. För det fjärde måste den arbetslöse aktivt söka arbete under hela arbetslöshetsperioden. Vår analys fokuserar på det fjärde villkoret. Arbetsökande som uppfyller villkoren har rätt till ersättning i upp till 60 veckor. Under observationsperioden ersatte försäkringen 80 procent av tidigare inkomster upp till ett tak.

2.1 Aktivitetsrapporter och krav på aktivt jobbsökande

Mottagare av arbetslöshetsersättning är alltså skyldiga att aktivt söka arbete. För att stärka kontrollen utifrån detta krav infördes månatliga aktivitetsrapporter 2013. Mellan den 1:a och 14:e varje månad måste arbetssökande lämna en rapport över föregående månads jobbsökaraktiviteter. Viktigast är att de ska redovisa vilka lediga jobb de har sökt. Rapporterna kan också innehålla andra aktiviteter, såsom anställningsintervjuer och studiebesök på arbetsplatser.

Rapporterna granskas av en arbetsförmedlare eller handläggare vid Arbetsförmedlingen som beslutar om de ska godkännas. Även om det finns allmänna riktlinjer bygger beslutet i hög grad på handläggarens egen bedömning. Under vår observationsperiod fanns det inga explicita kvantitativa krav, exempelvis ett minsta antal jobbansökningar, vilket lämnar stort utrymme för individuella bedömningar. I den bedömningen kan handläggaren ta hänsyn till

både antalet sökta jobb och om jobben är relevanta i förhållande till den arbetsökandes utbildning och yrkeskompetens. Lokala arbetsmarknadsförhållanden, såsom antalet lediga jobb på orten, kan också spela in.

2.2 Hur granskas aktivitetsrapporterna?

Under vår observationsperiod var kontrollen uppdelad på två typer av förmedlingskontor: lokalkontor och centrala kontor. Vid de lokala kontoren skrev arbetssökande in sig, träffade handläggare, fick stöd i jobbsökandet och kunde anvisas till arbetsmarknadspolitiska program. Centrala kontor infördes 2010 för att öka effektivitet och tillgänglighet genom information och stöd per telefon. Under observationsperioden fanns omkring 200 lokala kontor och sju centrala kontor.

När aktivitetsrapporterna infördes 2013 bedömdes de ute på lokalkontoren. För att minska arbetsbelastningen överfördes ansvaret gradvis till de centrala kontoren. Handläggarna vid centralkontoren ansvarade enbart för att bedöma aktivitetsrapporter. Lokala handläggare fortsatte att ansvara för möten, stöd i jobbsökandet och programanvisningar.

Vid de centrala kontoren hanterades aktivitetsrapporterna i ett IT-system som kallades Assistenten. Den första aktivitetsrapporten från varje nyinskriven arbetsökande hamnade på en gemensam lista som alla handläggare på kontoret kunde se. Rapporterna sorterades efter inlämningsdatum med de äldsta överst, och handläggarna behandlade dem sekventiellt genom att välja från toppen av listan. I detta skede var den enda synliga informationen ett anonymt identifikationsnummer. Handläggarna hade alltså ingen förhandsinformation om vare sig rapportens innehåll eller den arbetssökande. När en handläggare hade granskat den första rapporten ansvarade samma handläggare vanligtvis för de tre följande rapporterna från samma arbetssökande. Därefter bedömdes aktivitetsrapporterna av förmedlare vid lokalkontoren. Vi utnyttjar därför den så gott som slumpmässiga fördelningen av den första rapporten och skattar huvudsakligen effekter av att den första rapporten tilldelas en striktare handläggare.

2.3 Granskningsprocessen från rapport till sanktion

Kontrollen av aktivt jobbsökande börjar alltså med en bedömning av aktivitetsrapporten. I genomsnitt underkändes omkring 7 procent av rapporterna under vår observationsperiod. Om en rapport bedöms som otillräcklig inleds en serie åtgärder som vi kallar kontrollkedjan. Den arbetssökande informeras om beslutet via Mina sidor på Arbetsförmedlingens portal och i data ser vi också att det ofta är en telefonkontakt mellan en arbetsförmedlare och den arbetssökande.

I samtalet diskuteras de redovisade sökaktiviteterna, om en överträdelse ska registreras och hur jobbsökandet kan förbättras. Enligt våra intervjuer varar dessa återkopplingssamtal vanligen 10–15 minuter.

I nästa steg görs en bedömning av om en överträdelse ska registreras. Det är inte ovanligt att en rapport underkänns utan att någon överträdelse registreras. Endast omkring 30 procent av alla underkända rapporter leder till en registrerad överträdelse. Den arbetssökande informeras då automatiskt via e-post och en underrättelse skickas till den arbetslöshetskassa som den arbetssökande är medlem i. De återstående 70 procenten är jämnt fördelade mellan fall där handläggaren, efter kontakt med den arbetssökande, väljer att inte registrera någon överträdelse och fall där Arbetsförmedlingen inte vidtar någon åtgärd alls efter att en aktivitetsrapport har underkänts (IAF, 2015). Slutligen beslutar arbetslöshetskassan om en sanktion utifrån informationen i meddelandet. Besluten fattas vanligen inom två till tre veckor. I vårt urval leder 67 procent av meddelandena till en sanktion.

Sanktionerna följer en trappstegsmodell där påföljderna blir strängare vid upprepade regelöverträdelser. Sanktionerna delas in i tre grupper: (1) brister i arbetssökandet och relaterad misskötsel, (2) avvisande av jobberbjudanden och (3) att lämna ett arbete utan giltigt skäl. Om en handläggare underkänner en rapport på grund av otillräckligt jobbsökande hör detta till den första kategorin. Trappan för otillräckligt jobbsökande har fem steg: den första överträdelsen ger en varning, den andra en dags avstängning, den tredje fem dagar, den fjärde tio dagar och den femte fullständig avstängning från arbetslöshetsersättningen. I kategorin ingår också annan misskötsel, exempelvis att inte lämna aktivitetsrapport, att utebli från ett planerat möte eller att inte söka ett anvisat arbete.

Sammanfattningsvis kontrolleras jobbsökandet genom månatliga aktivitetsrapporter. Den centraliserade granskningsprocessen skapar variation som vi kan använda i vår analys. Det är också viktigt att notera att en underkänd rapport kan få flera konsekvenser. För det första leder upprepade överträdelser till sanktioner. För det andra innebär avsaknaden av uttryckliga kvantitativa krav på minsta antalet sökta jobb att ett underkännande sannolikt utgör en betydande kontrollchock. Många arbetssökande inser troligen i och med detta att inaktivitet faktiskt kan leda till ekonomiska konsekvenser i form av en sanktion. För det tredje följs ett underkännande vanligtvis av kontakt med en arbetsförmedlare, vilket kan förstärka kontrollen genom diskussioner om planerade sökaktiviteter och samtidigt ge stöd i hur sökandet kan förbättras. Våra skattningar fångar den samlade effekten av dessa olika konsekvenser.

3 Data och urval

Vi använder registerdata från Arbetsförmedlingen och SCB med uppgifter om bland annat sysselsättning, programdeltagande, möten, samtliga steg i kontrollprocessen, arbetsinkomster, löner och yrken. Uppgifterna från Arbetsförmedlingen innehåller daglig information om arbetslöshetsstatus och individegenskaper, såsom ålder, kön och arbetslöshetshistorik. Där finns också information om möten med arbetsförmedlare, platsanvisningar och platsförslag samt in- och utträden ur arbetsmarknadspolitiska program.

Vi har dessutom detaljerad information om varje aktivitetsrapport, bland annat när den lämnades in och granskades, vilken handläggare som bedömde den, hur många jobbsökningar och andra aktiviteter som redovisades samt om rapporten godkändes eller underkändes. Jobbsökningar omfattar ansökningar till utannonserade jobb, spontanansökningar samt ansökningar efter platsanvisningar och platsförslag. Andra aktiviteter omfattar bland annat intervjuer, rekryteringsträffar och andra sökrelaterade aktiviteter.

Vi observerar även alla registrerade överträdelser av reglerna för arbetslöshetsersättning. Med hjälp av orsakskoder kan vi skilja mellan otillräckligt jobbsökande och andra typer av överträdelser som inte är kopplade till underkända aktivitetsrapporter. Vi har också information om samtliga sanktionsbeslut från arbetslöshetskassorna, inklusive datum, typ av sanktion och var i sanktionssteg beslutet ligger.

Dessa uppgifter kopplas till flera register från SCB. LISA innehåller bland annat information om födelseregion och utbildningsnivå. RAMS ger oss matchade uppgifter om arbetsgivare och arbetstagare, inklusive arbetsinkomster från varje anställning. Lönestrukturstatistiken innehåller årliga uppgifter om löner, yrken och avtalad arbetstid. Den omfattar hela den offentliga sektorn, alla stora privata företag och ett slumpmässigt urval av mindre företag.

Vår analys omfattar arbetssökande som skrevs in hos Arbetsförmedlingen som heltidsarbetslösa mellan den 1 februari 2014 och den 31 december 2017. Vi fokuserar på arbetssökande med a-kassa, eftersom kontrollreglerna under delar av vår observationsperiod såg något annorlunda ut för personer med aktivitetsstöd eller annan ersättning. Vi begränsar också urvalet till personer som är minst 25 år och som inte tidigare har fått någon sanktion.

En förutsättning för analysen är att vi kan mäta handläggarnas strikthet på ett tillförlitligt sätt. Därför exkluderar vi handläggare som har granskat färre än 75 aktivitetsrapporter under observationsperioden, liksom de arbetssökande vars rapporter dessa handläggare har granskat. Det slutliga urvalet består av 390 handläggare vid sex centrala kontor och 109 866 arbetslöshetsperioder för sammanlagt 100 703 arbetssökande.

4 Hur studerar vi effekterna av en underkänd rapport?

Vi vill skatta effekter av striktare tillämpning av sökrav på arbetssökandes sysselsättningsutfall. Mer precist studerar vi effekter av att tilldelas en striktare handläggare som är mer benägen att underkänna en given aktivitetsrapport. I en separat analys omvandlar vi också detta till effekten av att få en rapport underkänd. Analysen bygger på den i praktiken så gott som slumpmässiga fördelningen av aktivitetsrapporter till handläggare vid de centrala kontoren. Denna fördelning skapar en variation som vi kan använda för att skatta orsakssamband mellan en handläggares strikthet och arbetssökandes sysselsättningsutfall. Här beskriver vi översiktligt den empiriska metoden. En mer detaljerad beskrivning finns i Rambjer m.fl. (2026).

För varje arbetssökande konstruerar vi ett mått på hur strikt handläggaren som de tilldelats är genom att beräkna andelen aktivitetsrapporter som denna handläggare underkänt under observationsperioden (Chyn m.fl., 2025; Goldsmith-Pinkham m.fl., 2026). Vid denna beräkning används enbart bedömningen av den första aktivitetsrapporten och den arbetssökandes egna rapporter ingår inte. I genomsnitt underkänner handläggarna 7 procent av de första aktivitetsrapporterna men det är betydande skillnader mellan olika handläggare. Exempelvis underkänner handläggare vid den 10:e percentilen i fördelningen över handläggarnas strikthet 2 procent av rapporterna och handläggare vid den 90:e percentilen 13 procent av rapporterna.

I vår huvudsakliga specifikation använder vi detta strikthetsmått som förklarande variabel och studerar hur en striktare handläggare påverkar olika arbetsmarknadsutfall. Den gemensamma listan som handläggare plockar rapporter ifrån gör att tilldelningen av handläggare är så gott som slumpmässig inom ett visst kontor under en viss tidsperiod. För att enbart använda denna typ av variation inom kontoren kontrollerar vi för generella skillnader mellan kontor och över tid genom att inkludera så kallade fixa effekter för kombination av månad och kontor. I robusthetsanalyser använder vi även mer finfördelade tidsvariabler (interagerade kalenderdags- och årseffekter) men det påverkar inte resultaten. Vi skattar också kortsiktiga effekter av att få den första aktivitetsrapporten underkänd genom att använda handläggarstrikthet som ett instrument för en underkänd rapport. Det innebär i korthet att vi skalar om effekten av att få en striktare förmedlare så att den fångar effekten av underkänd rapport. I övrigt använder vi en likartad empirisk modell med fixa effekter för kombination av månad och kontor.

I Rambjer m.fl. (2026) prövas analysmetoden genom en rad valideringstester som är standard i litteraturen (Chyn m.fl., 2025; Goldsmith-Pinkham m.fl., 2026). Dessa resultat visar att handläggarens strikthet är oberoende av förutbestämda egenskaper hos den arbetssökande. Dessa egenskaper innefattar både demografiska variabler och tidigare arbetsinkomster. Det betyder att strikta och mindre strikta handläggare granskar rapporter för arbetssökande med i genomsnitt liknande egenskaper. Det är med andra ord inte så att strikta handläggare får granska arbetssökande med egenskaper som är bättre (eller sämre) vad gäller arbetsmarknadsutsikter. Handläggarstrikthet är också orelaterat till innehållet i den första rapporten, både gällande antalet jobbansökningar och det totala antalet aktiviteter. Detta är naturligt eftersom denna rapport lämnades innan någon handläggarebedömning gjordes. Slutligen finns det inte heller något samband mellan strikthet och tiden mellan inskrivning vid Arbetsförmedlingen och inlämning av den första rapporten. Däremot finns en liten positiv korrelation mellan strikthet och tiden mellan att rapporten lämnas in och att granskningen är genomförd, men skillnaden är så liten att den sannolikt inte är betydelsefull för arbetsmarknadsutfallen.

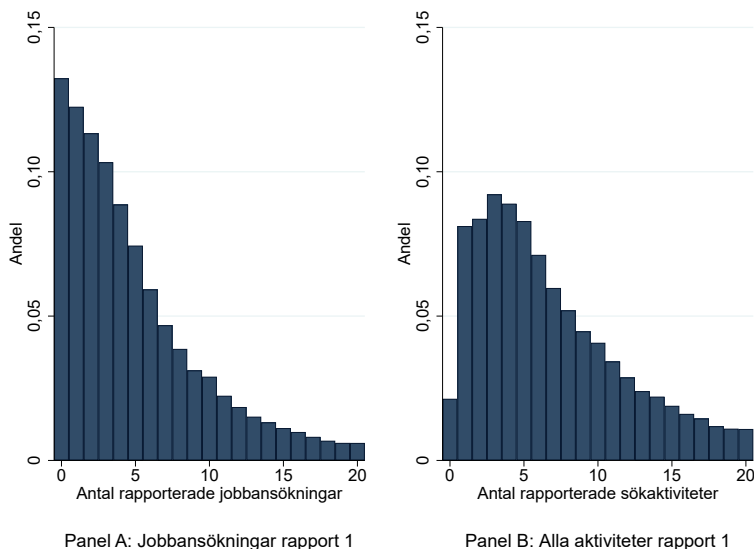
5 Effekter på de olika stegen i granskningsprocessen

I detta avsnitt ger vi inledningsvis en beskrivning av innehållet i aktivitetsrapporterna. Vi beskriver därefter hur en striktare handläggare påverkar de olika stegen i granskningsprocessen.

5.1 Antal sökta jobb och andel underkända rapporter

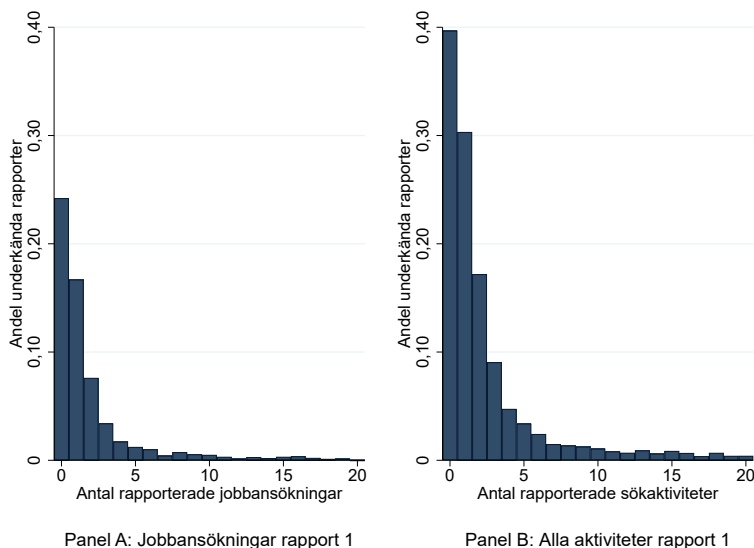
Figur 1 visar beskrivande statistik över antalet jobbansökningar och totala sökaktiviteter i den första aktivitetsrapporten. Panel A visar att omkring 13 procent inte rapporterar någon jobbansökan, medan en majoritet, 56 procent, rapporterar färre än fem ansökningar. Panel B visar att nästan alla rapporterar minst en aktivitet. Utöver jobbansökningar ingår exempelvis anställningsintervjuer och studiebesök på arbetsplatser. Statistik i Rambjer m.fl. (2026) visar att antalet rapporterade ansökningar ökar något i den andra och tredje rapporten. I genomsnitt rapporteras 6 jobbansökningar i den första rapporten, 6,6 i den andra och 6,7 i den tredje.

Figur 1 Antal jobbansökningar och sökaktiviteter i den första rapporten

Not: Statistik för den första aktivitetsrapporten för analysurvalet. 109 866 observationer och 390 handläggare. Jobbansökningar omfattar ansökningar, spontanansökningar samt ansökningar till anvisade eller föreslagna lediga platser. Totalt antal aktiviteter omfattar därutöver intervjuer, rekryteringsträffar, andra aktiviteter samt aktiviteter som anges i handlingsplanen.

Figur 2 Andel underkända rapporter, efter antal jobbansökningar och aktiviteter

Not: Statistik för den första aktivitetsrapporten för analysurvalet. 109 866 observationer och 390 handläggare. Jobbansökningar omfattar ansökningar, spontanansökningar samt ansökningar till anvisade eller föreslagna lediga platser. Totalt antal aktiviteter omfattar därutöver intervjuer, rekryteringsträffar, andra aktiviteter samt aktiviteter som anges i handlingsplanen.

Figur 2 visar ett starkt negativt samband mellan antalet rapporterade jobbansökningar och sannolikheten att rapporten underkänns. Omkring 24 procent av dem som rapporterar noll jobbansökningar får sin rapport underkänd, jämfört med omkring 1 procent bland dem som rapporterar fem jobbansökningar. Om samtliga sökaktiviteter beaktas blir det tydligt att handläggarna också tar hänsyn till andra aktiviteter vid sidan av jobbansökningar när de bedömer rapporterna. Omkring 40 procent av rapporterna med noll aktiviteter underkänns, jämfört med 3 procent bland dem som rapporterar fem aktiviteter.

5.2 Effekter på hela kontrollkedjan

Tabell 1 visar som förväntat att en striktare handläggare ger fler underkända rapporter. Tabellen visar resultaten från en regression där en indikator för underkänd rapport förklaras av handläggarstrikthet och fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. Koefficienten 0,842 innebär att en förflyttning från den 10:e percentilen (0,020) till den 90:e percentilen (0,130) i handläggarstrikthet ökar sannolikheten för en underkänd rapport med 9,3 procentenheter, alltså mer än en fördubbling jämfört med medelvärdet 6,9 procent.

Tabell 1 Effekter av handläggarstrikthet på kontrollkedjan

Utfall	Koefficient	Standardfel	Medelvärde	Effekt i procent
Underkänd första rapport	0,842***	0,028	0,069	134 %
Överträdelse: jobbsökande	0,209***	0,016	0,022	105 %
Överträdelse: annat	-0,015	0,024	0,122	-1 %
Meddelande skickat till a-kassa	0,143***	0,026	0,124	13 %
Någon sanktion	0,126***	0,021	0,083	17 %
Noll-dagssanktion inom 120 dagar	0,110***	0,020	0,072	17 %
Noll-dagssanktion inom 240 dagar	0,076***	0,023	0,113	7 %
Sanktion högre i trappan, 120 dagar	0,022***	0,008	0,011	22 %
Sanktion högre i trappan, 240 dagar	0,013	0,011	0,024	6 %

Not: Koefficienten visar förväntad förändring i utfallet när måttet på handläggarstrikthet går från 0 till 1. Utfallen i raderna 2–5 tar värdet 1 om minst en sådan händelse har skett inom 120 dagar från starten av arbetslöshetsperioden. Rad 2 visar överträdelse för otillräckligt jobbsökande. Rad 3 inkluderar att inte upprätta eller lämna in en aktivitetsrapport, utebliven kontakt eller besök samt att inte söka ett anvisat arbete. Raderna 4–5 redovisar meddelanden som skickats till arbetslöshetskassorna och beslutade sanktioner till följd av brister i jobbsökande eller andra överträdelser. Raderna 6–7 omfattar sanktioner på det första steget i sanktionstrappan, dvs. en varning. Raderna 8–9 omfattar sanktioner på högre steg, dvs. 1 dag, 5 dagar, 10 dagar eller avstängning. I båda fallen avses utfall inom 120/240 dagar från arbetslöshetsperiodens start. Kolumn 5 visar den procentuella effekten, relativt medelvärdet för respektive utfall, av att gå från en handläggare vid den tionde percentilen till en handläggare vid den nittionde percentilen i strikthet. Modellen inkluderar fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. Standardfelen är klustrade på kombinationen av kontor och månad. ***/**/* anger om resultatet är statistiskt säkert på 10/5/1 procentsnivå. Analysurvalet inkluderar 109 866 observationer och 390 handläggare.

En underkänd aktivitetsrapport är det första steget i kontrollkedjan, men leder inte automatiskt till en sanktion. För de efterföljande stegen studerar vi vad som händer inom 120 dagar från arbetslöshetens början, eftersom det kan gå en viss tid från det att en rapport underkänns till dess att en överträdelse registreras och en eventuell sanktion beslutas om.

En striktare handläggare ökar sannolikheten för att en överträdelse på grund av otillräckligt jobbsökande registreras. Ungefär en fjärdedel av alla underkända rapporter leder till en sådan registrerad överträdelse. Däremot ser vi ingen ökning av andra typer av överträdelser. Det är väntat eftersom handläggarna vid de centrala kontoren endast granskar aktivitetsrapporterna och därmed om den arbetssökande uppfyller kravet på aktivt jobbsökande. De är inte involverade i kontrollen av andra regler inom arbetslöshetsförsäkringen.

Tabell 1 visar också att en striktare handläggare ökar sannolikheten för att en underrättelse skickas till arbetslöshetskassan och att den arbetssökande får en sanktion. En förflyttning från den 10:e till den 90:e percentilen i handläggarnas strikthet ökar sannolikheten att få en sanktion inom 120 dagar med 1,4 procentenheter. Det motsvarar en ökning med 17 procent jämfört med genomsnittet.

Som vi beskrev i avsnitt 2 innebär sanktionstrappan att en överträdelse kan leda till olika typer av sanktioner beroende på om den arbetssökande tidigare har brutit mot reglerna. Tabell 1 visar att en striktare handläggare både leder till fler varningar och till fler sanktioner som innebär att den arbetssökande stängs av från ersättning i minst en dag.

Sammantaget visar resultaten att en striktare granskning leder till fler underkända aktivitetsrapporter och sätter igång en hel kontrollkedja: fler överträdelser registreras, fler underrättelser skickas till arbetslöshetskassorna och i slutändan får fler arbetssökande en sanktion.

6 Sysselsättningseffekter av utökad kontroll

6.1 Jobbchanser

Tabell 2 visar hur en striktare granskning påverkar sannolikheten att lämna arbetslösheten för ett arbete på deltid eller heltid inom olika tidsintervall. Som väntat ser vi ingen effekt under de första 30 dagarna av arbetslösheten. Det är naturligt eftersom den första aktivitetsrapporten i genomsnitt lämnas in först efter 33 dagar. Efter 60 dagar, ungefär en månad efter den första rapporten, ser vi däremot en tydlig och statistiskt säkerställd ökning av jobbchansen. Effekten är störst i början och avtar därefter något, men finns kvar i åtminstone 360 dagar. En förflyttning från den 10:e till den 90:e percentilen i handläggarnas strikthet

ökar sannolikheten att lämna arbetslösheten inom 120 dagar med omkring 1,1 procentenheter. Det motsvarar en ökning med ungefär 3 procent jämfört med genomsnittet. Striktare kontroll leder alltså till att arbetssökande kommer i arbete snabbare.

Tabell 2 Effekter av handläggarkontroll på sannolikheten att få arbete inom x dagar

Utfall	Koefficient	Standardfel	Medelvärde	Effekt i procent
30 dagar	0,008	0,009	0,011	8 %
60 dagar	0,114***	0,027	0,131	10 %
90 dagar	0,114***	0,035	0,269	5 %
120 dagar	0,103***	0,038	0,38	3 %
180 dagar	0,076**	0,038	0,528	2 %
360 dagar	0,064*	0,033	0,704	1 %

Not: Koefficienten visar förväntad förändring i utfallet när måttet på handläggarkontroll går från 0 till 1. Utfallet är att lämna arbetslöshet för deltids- eller heltidsarbete inom x antal dagar. Kolumn 5 visar den procentuella effekten, relativt medelvärdet för respektive utfall, av att gå från en handläggare vid den tionde percentilen till en handläggare vid den nittionde percentilen i strikthet. Modellen inkluderar fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. Standardfelen är klustrade på kombinationen av kontor och månad. */**/** anger om resultatet är statistiskt säkerställt på 10/5/1 procentsnivån. Analysurvalet inkluderar 109 866 observationer och 390 handläggare.

Vi genomför också ytterligare analyser med syfte att belysa storleken på denna effekt. Eftersom striktare handläggare påverkar hela kontrollkedjan och utlöser ytterligare möten kan variation i handläggarkontroll inte användas för att isolera effekten av en sanktion och inte heller för att studera långsiktiga effekter av en underkänd rapport. Däremot kan strikthet användas för att identifiera effekten av att få den första aktivitetsrapporten underkänd om analysen begränsas till utfall som observeras innan den andra rapporten har bedömts. Begränsningen behövs eftersom samma handläggare vanligtvis bedömer de första fyra rapporterna; utfall efter den andra rapporten kan därför spegla striktare bedömningar av både den första och den andra rapporten, vilka inte kan separeras.

När vi analyserar effekter av att få den första aktivitetsrapporten underkänd på jobbchanser under månaden efter den första rapporten visar resultaten i Rambjer m.fl. (2026) att sannolikheten att få arbete mellan den första och andra rapporten ökar med 11 procentenheter och antalet jobbsökningar ökar med 3,9 under perioden. Det får anses vara en betydande positiv effekt av utökad kontroll. Det finns flera tänkbara förklaringar till att effekterna på jobbchansen är så pass stora. Under vår observationsperiod fanns inget uttryckligt krav på hur många jobb en arbetssökande minst behövde söka för att anses ha sökt arbete tillräckligt aktivt. Att få sin aktivitetsrapport underkänd kan därför ha fungerat som en tydlig signal om att det egna jobbsökandet inte var tillräckligt. Ett underkännande gör det också tydligt att bristande sökaktivitet faktiskt kan få ekonomiska konsekvenser i form av en sanktion.

Analysen i Rambjer m.fl. (2026) ger ytterligare stöd för denna tolkning. För den första bedömningen är sökaktiviteten särskilt låg bland de arbetssökande vars rapport underkänns om de får en striktare handläggare, men som skulle ha fått rapporten godkänd av en mindre strikt handläggare. Gruppen av arbetssökande där handläggarens strikthet spelar roll för om aktivitetsrapporten godkänns eller ej är alltså en grupp som i utgångsläget söker relativt få jobb. För dem kan en underkänd aktivitetsrapport, tillsammans med den kontroll och uppföljning som följer, fungera som en tydlig signal om att de behöver öka sitt jobbsökande. Det kan i sin tur förklara varför en striktare granskning har så stora positiva effekter på jobbchansen.

6.2 Hur påverkas antalet sökta jobb och jobb kvalitet?

Vi har sett att en striktare kontroll ökar jobbchanserna. Det kan bero på att de arbetssökande blir mer aktiva och söker fler jobb. Men det skulle också kunna bero på att en striktare kontroll gör att de accepterar sämre betalda eller på andra sätt mindre attraktiva jobb. Den ökade övergången till arbete skulle i så fall kunna ske till priset av lägre jobb kvalitet. Vi undersöker därför både hur en striktare kontroll påverkar antalet sökta jobb och kvaliteten på de jobb som de arbetssökande får.

Inledningsvis visar Tabell 3 hur handläggarnas strikthet påverkar antalet sökta jobb per månad, mätt med uppgifter från aktivitetsrapporterna.¹ Grovt räknat motsvarar rapport 2 inskrivningsdagarna 31–60, rapport 3 dag 61–90 och så vidare. Rapport 2 avser alltså ungefär den första månaden efter att den första aktivitetsrapporten har granskats. Redan under denna period ser vi en tydlig ökning av antalet sökta jobb. En förflyttning från den 10:e till den 90:e percentilen i handläggarnas strikthet ökar antalet jobbansökningar under månaden med 0,36, vilket motsvarar 5,4 procent. Effekten finns också kvar under de följande månaderna. Ökningen är störst för rapport 2–4 och avtar därefter något. Resultaten tyder alltså på att en striktare granskning snabbt får de arbetssökande att söka fler jobb och att det ökade jobbsökandet håller i sig under flera månader. Vi ser med andra ord en direkt och kvarstående ökning av antalet sökta jobb.

¹ Den första aktivitetsrapporten lämnas in innan den arbetssökande tilldelas en handläggare. Som väntat finner vi därför ingen effekt på antalet sökta jobb i den första rapporten.

Tabell 3 Effekter av handläggarkvalitet på månatligt antal rapporterade jobbansökningar

Utfall	Koefficient	Standardfel	Medelvärde	Effekt i procent	N
Rapport 1	0,013	0,593	6,022	0 %	109 866
Rapport 2	3,242***	0,656	6,625	5 %	83 123
Rapport 3	3,462***	0,788	6,679	6 %	62 422
Rapport 4	4,124***	0,976	6,778	7 %	44 484
Rapport 5	2,193**	1,106	6,846	4 %	35 365
Rapport 6	2,491*	1,277	6,939	4 %	28 220

Not: Koefficienten visar förväntad förändring i utfallet när måttet på handläggarkvalitet går från 0 till 1. Utfallet är månatliga antal rapporterade jobbansökningar per rapport. Kolumn 5 visar den procentuella effekten, relativt medelvärdet för respektive utfall, av att gå från en handläggare vid den tionde percentilen till en handläggare vid den nittionde percentilen i strikthet. Modellen inkluderar fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. */**/** angiver om resultatet är statistiskt säkerställt på 10/5/1 procentsnivå.

Vi använder flera olika typer av data för att studera om den striktare kontrollen påverkar kvaliteten på de jobb som de arbetssökande får. Vi studerar dels månadsinkomster under månaderna efter den första aktivitetsrapporten, dels årliga arbetsinkomster upp till tre år efter arbetslöshetens början. Dessa uppgifter kommer från skatteregister och kompletterar därför Arbetsförmedlingens information om övergångar till arbete. Effekter på inkomster kan bero både på att fler kommer i arbete och på skillnader i jobbkvalitet, exempelvis genom längre anställningar eller högre löner. För att mer direkt undersöka om lönerna påverkas använder vi därför också lönestatistik för det första jobbet efter arbetslösheten.

Resultaten för månads- och årsinkomster i Tabell 4 bekräftar i stort den bild vi får från Arbetsförmedlingens uppgifter om övergångar till arbete. Inkomsterna börjar öka under månaden efter den första aktivitetsrapporten och effekten finns kvar under de efterföljande månaderna. Storleken på effekterna ligger också väl i linje med resultaten för övergångar till arbete. En förflyttning från den 10:e till den 90:e percentilen i handläggarnas strikthet ökar exempelvis sannolikheten att hitta ett jobb inom 120 dagar med omkring 3 procent. Månadsinkomsten tre månader efter arbetslöshetens början ökar samtidigt med omkring 4,1 procent. På lite längre sikt fortsätter effekterna på månadsinkomsterna vara positiva men de blir mindre och mer varierande. Exempelvis är effekten efter sex månader relativt liten och inte skild från noll medan effekten efter 12 månader återigen är större och statistiskt säkerställd på 10-procentsnivå.

Tabell 4 Effekter av handläggarstrikthet på arbetsinkomster och löner

Utfall	Koefficient	Standardfel	Medelvärde	Effekt i procent	N
Månadsinkomst: inträdesmånad	-1 968	2 046	16 629	-1 %	109 865
Månadsinkomst: +1 månad	3 001**	1 361	7 338	4 %	109 865
Månadsinkomst: +3 månader	4 025**	1 647	10 709	4 %	109 865
Månadsinkomst: +6 månader	531	1 198	14 630	0 %	109 865
Månadsinkomst: +12 månader	2 503*	1 299	17 499	2 %	109 865
Årsinkomst: år +2	19 000*	11 130	199 128	1 %	108 543
Årsinkomst: år +3	16 207	11 461	207 973	1 %	108 238
Lön i första jobbet	990	935	24 326	0 %	44 098

Not: Koefficienten visar förväntad förändring i utfallet när måttet på handläggarstrikthet går från 0 till 1. Belopp i kronor. Inkomster baserade på skatteregister. Rad 1, 2, 3, 4 och 5 visar inkomst per kalendermånad. Rad 6 och 7 visar inkomst per kalenderår. Lönen i första jobbet är heltidsomräknad månadslön i det första jobbet efter avslutad arbetslöshet. Kolumn 5 visar den procentuella effekten, relativt medelvärdet för respektive utfall, av att gå från en handläggare vid den tionde percentilen till en handläggare vid den nittionde percentilen i strikthet. Modellen inkluderar fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. Standardfelen är klustrade på kombinationen av kontor och månad. */**/***/*** anger om resultatet är statistiskt säkerställt på 10/5/1 procentsnivån.

De skattade effekterna på årsinkomsten under det andra och tredje året är relativt stora och positiva, men det är bara effekten under det andra året som är statistiskt säkerställd på 10-procentsnivån. Även den skattade effekten på lönen i det första jobbet är positiv, men inte statistiskt säkerställd.²

Sammantaget finns det alltså inget som tyder på att den striktare kontrollen får arbetssökande att acceptera jobb av lägre kvalitet. Inkomsterna ökar tydligt under det första året och effekterna är fortsatt positiva, men mer osäkra, under år två och tre. Vi ser inte heller någon negativ effekt på lönen i det första jobbet. Resultaten talar i stället för att de ökade jobbchanserna framför allt beror på att arbetssökande som möter en striktare kontroll blir mer aktiva i sitt jobbsökande och söker fler jobb. Det ökade jobbsökandet syns direkt efter den första granskningen och håller i sig under flera månader.

² Löneuppgifterna kommer från Lönestrukturstatistiken, som omfattar hela den offentliga sektorn, alla stora privata företag och ett slumpmässigt urval av mindre företag. Urvalet med observerade löner är därför inte representativt för de arbetssökande i vår studie, och resultaten bör tolkas med försiktighet.

6.3 Deltagande i program och möten med en arbetsförmedlare

Det är också möjligt att en underkänd rapport och den efterföljande kontrollkedjan påverkar deltagandet i arbetsmarknadspolitiska program och leder till fler kontakter med en arbetsförmedlare. Exempelvis kontaktar en arbetsförmedlare ofta den arbetssökande efter en underkänd rapport, vilket kan leda till uppföljande möten eller deltagande i ett program. Arbetsförmedlaren kan också tolka underkännandet som en signal om att den arbetssökande behöver mer stöd.

Vi studerar därför hur handläggarnas strikthet påverkar deltagandet i tre viktiga program – arbetspraktik, arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning – samt antalet kontakter med en arbetsförmedlare. Tabell 5 visar inget statistiskt säkerställt samband mellan handläggarstrikthet och sannolikheten att delta i något av de tre programmen. Däremot finns ett positivt samband mellan handläggarstrikthet och antalet fysiska möten och telefonsamtal med en arbetsförmedlare.

Effekten på antalet telefonsamtal är också betydande. Om vi jämför effekten på sannolikheten att få en underkänd rapport, 0,84, med effekten på antalet telefonsamtal, 1,231, tyder resultaten på att varje ytterligare underkänd rapport ger upphov till ungefär 1,5 extra telefonkontakter. Detta ligger väl i linje med hur kontrollprocessen fungerar, där den arbetssökande ofta diskuterar en underkänd rapport med sin lokala arbetsförmedlare per telefon.

Tabell 5 Handläggarstrikthet, arbetsmarknadspolitiska program och möten

Utfall	Koefficient	Standardfel	Medelvärde	Effekt i procent
Något program	-0,002	0,011	0,015	-1 %
Arbetspraktik	-0,004	0,005	0,004	-11 %
Arbetsmarknadsutbildning	0,002	0,005	0,005	4 %
Förberedande utbildning	0	0,006	0,005	0 %
Fysiska möten	0,163*	0,087	1,917	1 %
Telefonmöten	1,231***	0,096	1,066	13 %

Not: Koefficienten visar förväntad förändring i utfallet när måttet på handläggarstrikthet går från 0 till 1. Utfallen för program avser deltagande inom 120 dagar och baseras på sökandekategori i Arbetsförmedlingens register sokatper. Utfallen fysiska möten och telefonmöten baseras på data från Arbetsförmedlingens register Histakts0. Kolumn 5 visar den procentuella effekten, relativt medelvärdet för respektive utfall, av att gå från en handläggare vid den tionde percentilen till en handläggare vid den nittionde percentilen i strikthet. Modellen inkluderar fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. Standardfelen är klustrade på kombinationen av kontor och månad. */**/***/*** anger om resultatet är statistiskt säkerställt på 10/5/1 procentsnivån. Analysurvalet inkluderar 109 866 observationer och 390 handläggare.

Sammantaget framstår dessa extra kontakter som en naturlig del av den intensifierade kontrollprocessen. Det finns därför flera möjliga mekanismer bakom de positiva effekterna på övergången till arbete: den kontrollchock som

ett underkännande innebär, efterföljande varningar och sanktioner samt den ökade kontakten med Arbetsförmedlingen. Vi kan dock inte avgöra hur stor betydelse var och en av dessa mekanismer har.

7 Lokal arbetsmarknad och närhet till arbetsmarknaden påverkar effekterna av kontroll

Vi undersöker nu om effekterna av utökad kontroll skiljer sig beroende på den arbetssökandes anknytning till arbetsmarknaden och på arbetsmarknadsläget i den bransch som den arbetssökande kommer från. En anledning är att ny forskning visar att inkomstförluster efter en jobbförlust varierar systematiskt beroende på arbetstagarens egenskaper, bransch och förhållandena på den lokala arbetsmarknaden (Athey m.fl., 2026). På motsvarande sätt kan effekterna av arbetsmarknadsinsatser bero på individens möjligheter att hitta ett nytt jobb.

7.1 Närhet till arbetsmarknaden

För att mäta de arbetssökandes närhet till arbetsmarknaden konstruerar vi ett mått på risken för långtidsarbetslöshet. Med hjälp av standardmetoder för maskin-inlärning och information om individuella egenskaper och tidigare arbetsmarknadshistorik skattar vi sannolikheten att få ett arbete inom 360 dagar (Rambjer m.fl., 2026). Utifrån detta delar vi upp urvalet i arbetssökande med hög respektive låg risk för långtidsarbetslöshet och skattar effekterna av en striktare handläggare separat för de två grupperna.

Resultaten i Tabell 6 visar att effekterna av handläggarnas strikthet skiljer sig mellan grupperna och att skillnaderna förändras över tid. Mellan 60 och 120 dagar efter arbetslöshetens början är effekten på jobbchansen större för personer med relativt låg risk för långtidsarbetslöshet. Efter 120 dagar vänder mönstret och effekten blir större för högriskgruppen. Efter 360 dagar är effekten inte längre statistiskt säkerställd för gruppen med låg risk, medan den fortfarande är relativt stor och statistiskt säkerställd för gruppen med hög risk.

Striktare kontroll har alltså större effekt på personer med låg risk för långtidsarbetslöshet på kort sikt, medan effekten är större och mer bestående för personer med hög risk på längre sikt. En möjlig tolkning är att intensifierad kontroll kan få personer med relativt stark arbetsmarknadsanknytning tillbaka i arbete snabbt. För personer med svagare anknytning ser vi inte samma snabba ökning av jobbchansen, vilket kan bero på att de möter större hinder för att hitta ett nytt jobb. För denna grupp tycks däremot effekterna av striktare kontroll och det ökade jobbsökandet som följer vara mer långvariga.

Tabell 6 Heterogena effekter efter individuell risk för långtidsarbetslöshet

Utfall	Låg risk			Hög risk			p-värde skillnad
	Koeffi- cient	Standard- fel	Medel- värde	Koeffi- cient	Standard- fel	Medel- värde	
30 dagar	0,015	0,013	0,014	0,001	0,009	0,008	0,293
60 dagar	0,152***	0,038	0,168	0,081***	0,031	0,094	0,133
90 dagar	0,170***	0,049	0,339	0,071	0,044	0,199	0,119
120 dagar	0,131**	0,053	0,473	0,087*	0,049	0,287	0,525
180 dagar	0,046	0,051	0,647	0,118**	0,051	0,41	0,288
360 dagar	0,029	0,041	0,821	0,114**	0,05	0,588	0,199

Not: Koefficienten visar förväntad förändring i utfallet när måttet på handläggarstriktighet går från 0 till 1. Utfallet är att lämna arbetslöshet för deltids- eller heltidsarbete inom x antal dagar. Låg risk för långtidsarbetslöshet definieras som predikterad sannolikhet att lämna arbetslöshet inom 360 dagar över medianen. P-värde skillnad visar p-värdet från ett test av huruvida koefficienten skiljer sig mellan grupperna med låg respektive hög risk. Modellen inkluderar fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. Standardfelen är klustrade på kombinationen av kontor och månad. */**/** angiver om resultatet är statistiskt säkerställt på 10/5/1 procentsnivån. Det är 54 933 observationer i vardera gruppen.

7.2 Arbetsmarknadsförhållanden

Vi undersöker också om effekterna av striktare kontroll beror på arbetsmarknadsläget. För att göra det skiljer vi mellan arbetssökande som kommer från branscher med låg respektive hög sysselsättningstillväxt. Varje arbetssökande kopplas till den bransch där personen arbetade före arbetslösheten. Vi mäter sedan hur sysselsättningen i branschen utvecklas från fem år före till fem år efter arbetslöshetens början. Branscher med en tillväxt över medianen klassificeras som högväxande och branscher med en tillväxt under medianen som lågväxande.

Det är inte självklart i vilken grupp som effekterna kan förväntas vara störst. I växande branscher finns fler lediga jobb, vilket kan göra det lättare att omsätta ett ökat jobbsökande i övergång till arbete. Samtidigt kan personer från dessa branscher ofta hitta ett nytt jobb relativt snabbt även utan striktare kontroll. För personer från branscher med låg tillväxt kan det vara svårare att hitta ett nytt jobb, men de kan samtidigt ha mer att vinna på att söka fler jobb under en längre tid.

Resultaten i Tabell 7 visar att striktare kontroll tydligt ökar övergången till arbete på kort sikt för arbetssökande från branscher med hög tillväxt. Effekten avtar dock efter omkring 120 dagar. För arbetssökande från branscher med låg tillväxt är effekten mindre till en början, men håller i sig längre och är fortfarande statistiskt säkerställd efter 360 dagar. Sammantaget är effekterna på sysselsättningen alltså mer bestående för personer från branscher med låg tillväxt. Striktare kontroll kan därför vara särskilt viktigt för att motverka långvarig arbetslöshet bland personer som kommer från branscher med svag sysselsättningstillväxt.

Tabell 7 Effekter för arbetssökande från branscher med låg respektive hög tillväxt

Utfall	Låg tillväxt			Hög tillväxt			p-värde skillnad
	Koeffi- cient	Standard- fel	Medel- värde	Koeffi- cient	Standard- fel	Medel- värde	
30 dagar	0,012	0,012	0,011	0,003	0,01	0,011	0,556
60 dagar	0,077**	0,036	0,132	0,151***	0,037	0,132	0,13
90 dagar	0,115**	0,048	0,266	0,129***	0,049	0,275	0,829
120 dagar	0,135**	0,053	0,377	0,092*	0,051	0,388	0,538
180 dagar	0,114**	0,054	0,524	0,054	0,053	0,537	0,41
360 dagar	0,109**	0,046	0,705	0,036	0,046	0,709	0,238

Not: Koefficienten visar förväntad förändring i utfallet när måttet på handläggarskrikthet går från 0 till 1. Utfallet är att lämna arbetslöshet för deltids- eller heltidsarbete inom x antal dagar. Bransch-tillväxt mäts på tvåsiffrig branschnivå som sysselsättningsförändringen mellan t-5 och t+5. Låg tillväxt definieras som sysselsättningsförändring under medianen. P-värde skillnad visar p-värdet från ett test av huruvida koefficienten skiljer sig mellan grupperna med låg respektive hög tillväxt. Modellen inkluderar fixa effekter för kombinationen av kontor och månad. Standardfelen är klustrade på kombinationen av kontor och månad. */**/** anger om resultatet är statistiskt säkerställt på 10/5/1 procentsnivån. Det är 53 021 observationer i gruppen med låg tillväxt och 55 515 observationer i gruppen med hög tillväxt.

8 Slutsatser

I denna rapport har vi undersökt hur en striktare tillämpning av kraven på aktivt jobbsökande påverkar de arbetssökandes beteende och möjligheter att komma i arbete. Mer specifikt studerar vi vad som händer när en arbetssökandes aktivitetsrapport granskas av en striktare handläggare. Vi undersöker effekterna på övergången till jobb, antalet sökta jobb, arbetsinkomster och löner.

Resultaten visar att striktare kontroll leder till att de arbetssökande söker fler jobb och kommer snabbare i arbete. Effekterna tycks inte heller ske på bekostnad av jobbets kvalitet. Arbetsinkomsterna ökar efter bedömningen av den första aktivitetsrapporten och vi finner inga tecken på lägre lön i det första jobbet eller negativa effekter på inkomsterna på längre sikt.

Det finns flera möjliga förklaringar till dessa effekter. En striktare granskning ökar sannolikheten att aktivitetsrapporten underkänns och sätter därmed oftare i gång den fortsatta kontrollkedjan. Fler överträdelser registreras, fler under-rättelser skickas till a-kassorna och fler arbetssökande får en sanktion i form av en varning eller indragen ersättning under ett visst antal dagar. Ett under-kännande kan också i sig vara en tydlig signal till den arbetssökande om att sök-aktiviteten inte är tillräcklig och att detta faktiskt kan få ekonomiska konsekvenser. Dessutom leder en striktare granskning till fler telefonsamtal och fysiska möten med en arbetsförmedlare. Våra skattningar fångar därför den samlade effekten av hela denna process: en tydligare kontroll, en ökad risk för

sanktioner och mer kontakt med Arbetsförmedlingen. Vi kan inte avgöra hur stor betydelse var och en av dessa delar har för resultaten.

Vi ser också att effekterna skiljer sig mellan olika grupper av arbetssökande och beroende på arbetsmarknadsläget i branscherna som de arbetssökande kommer från. För personer med relativt goda möjligheter att hitta ett jobb och för personer från branscher med hög sysselsättningstillväxt är effekterna störst på kort sikt. För personer med svagare arbetsmarknadsanknytning och personer från branscher med låg sysselsättningstillväxt kommer effekterna senare, men håller i sig längre. Striktare kontroll tycks därför kunna fylla olika funktioner för olika grupper: den kan få personer med goda jobbchanser tillbaka i arbete snabbare och samtidigt bidra till att motverka långvarig arbetslöshet bland personer som har svårare att hitta ett nytt jobb.

Sammantaget visar våra resultat att kontroll och krav på aktivt jobbsökande kan bidra till att fler kommer i arbete. Samtidigt visar skillnaderna mellan grupper att samma typ av kontroll inte nödvändigtvis fungerar lika bra för alla. En möjlig slutsats är därför att tydliga krav och en konsekvent kontroll kan behöva kombineras med stöd som anpassas efter den arbetssökandes förutsättningar. För personer med hög risk för långtidsarbetslöshet kan exempelvis mer stöd vara särskilt viktigt tillsammans med kontrollen. Samtidigt behöver nyttan av en striktare kontroll vägas mot dess kostnader, bland annat i form av ökad administration och de påfrestningar som kontroll och sanktioner kan innebära för de arbetssökande.

Referenser

- Abbring, J. H., G. J. van den Berg och J. C. van Ours (2005): "The effect of unemployment insurance sanctions on the transition rate from unemployment to employment", *Economic Journal*, 115, 602–630.
- Arni, P., R. Lalive och J. C. van Ours (2013): "How effective are unemployment benefit sanctions? Looking beyond unemployment exit", *Journal of Applied Econometrics*, 28, 1153–1178.
- Arni, P. och A. Schiprowski (2019): "Job search requirements, effort provision and labor market outcomes", *Journal of Public Economics*, 169, 65–88.
- Ashenfelter, O., D. Ashmore och O. Deschênes (2005): "Do unemployment insurance recipients actively seek work? Evidence from randomized trials in four U.S. States", *Journal of Econometrics*, 125, 53–75.
- Athey, S., L. K. Simon, O. N. Skans, J. Vikström och Y. Yakymovych (2026): "The heterogeneous earnings impact of job loss across workers, establishments, and markets", NBER Working Paper 34946.
- Bolhaar, J., N. Ketel och B. van der Klaauw (2019): "Job search periods for welfare applicants: evidence from a randomized experiment", *American Economic Journal: Applied Economics*, 11, 92–125.
- Cederlöf, J., M. Söderström och J. Vikström (2026): "The role of caseworkers: job finding, job quality and determinants of value-added", *Journal of the European Economic Association*, 24, 1299–1331.
- Chan, M. K., N. Hérault, H. Vu och R. Wilkins (2024): "The effect of job search requirements on family welfare receipt", *Journal of Labor Economics*, 42, 635–657.
- Chyn, E., B. Frandsen och E. Leslie (2025): "Examiner and judge designs in economics: a practitioner's guide", *Journal of Economic Literature*, 63, 401–439.
- Cockx, B. och M. Dejemeppe (2012): "Monitoring job search effort: an evaluation based on a regression discontinuity design", *Labour Economics*, 19, 729–737.
- Goldsmith-Pinkham, P., P. Hull och M. Kolesár (2026): "Leniency designs: an operator's manual", *Journal of Economic Perspectives*, 40, 213–240.
- Hervelin, J. och P. Villedieu (2026): "Active labor market policy for unemployed youths", mimeo.

- Humlum, A., J. Munch och M. Rasmussen (2025): "What works for the unemployed? Evidence from quasi-random caseworker assignments", NBER Working Paper 33807.
- Hyman, B. G. (2018): "Can displaced labor be retrained? Evidence from quasi-random assignment to trade adjustment assistance", Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association, 111, 1–70.
- IAF (2015): "Arbetsförmedlingens uppföljning av aktivitetsrapporter som bedömts ej ok", IAF Rapport 2015:28.
- Johnson, T. R. och D. H. Klepinger (1994): "Experimental evidence on unemployment insurance work-search policies", The Journal of Human Resources, 29, 695–717.
- Lalive, R., J. C. van Ours och J. Zweimüller (2005): "The effect of benefit sanctions on the duration of unemployment", Journal of the European Economic Association, 3, 1386–1417.
- McVicar, D. (2008): "Job search monitoring intensity, unemployment exit and job entry: quasi-experimental evidence from the UK", Labour Economics, 15, 1451–1468.
- McVicar, D. (2010): "Does job search monitoring intensity affect unemployment? Evidence from Northern Ireland", Economica, 77, 296–313.
- Micklewright, J. och G. Nagy (2010): "The effect of monitoring unemployment insurance recipients on unemployment duration: evidence from a field experiment", Labour Economics, 17, 180–187.
- Petrongolo, B. (2009): "The long-term effects of job search requirements: evidence from the UK JSA reform", Journal of Public Economics, 93, 1234–1253.
- Rambjer, L., A. Uhlendorff och J. Vikström (2026): "Strictness in the evaluation of job search requirements and employment outcomes", IFAU Working Paper 2026:22.
- Schiprowski, A. (2020): "The role of caseworkers in unemployment insurance: evidence from unplanned absences", Journal of Labor Economics, 38, 1189–1225.
- van den Berg, G. J. och B. van der Klaauw (2006): "Counseling and monitoring of unemployed workers: theory and evidence from a controlled social experiment", International Economic Review, 47, 895–936.

van den Berg, G. J. och J. Vikström (2014): "Monitoring job offer decisions, punishments, exit to work, and job quality", *The Scandinavian Journal of Economics*, 116, 284–334.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med placering i Uppsala.

IFAU ska främja, stödja och genom forskning genomföra uppföljningar och utvärderingar.

Uppdraget omfattar effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen.

I rapportserien presenteras såväl IFAU:s forskning som resultat av samarbeten med andra nationella och internationella forskningsorganisationer.

IFAU delar årligen ut bidrag till olika forskningsprojekt, vars resultat publiceras i rapportserien.

Rapporterna kan vara fristående eller publiceras tillsammans med ett Working paper.

Alla IFAU:s publikationer finns på www.ifau.se